СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 202. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 31 серпня 1933. VOL. XLI. No. 202. Jersey City, N. J., Thursday, August 31, 1933. THREE CENTS.

СТЕЙТ ВАШИНҐТОН СХИЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ

ТИМЧАСОВІ ОБЧИСЛЕННЯ ПОКАЗУЮТЬ ТЕНДЕНЦІЮ ЗА ВІДКЛИКАННЯ.

СІЕТЛ (Вашинґтон). — Хоч уряд ще не має повного звіту з висліду спеціяльних виборів делеґатів на конвенцію для прогибіції, тимчасові обчислення показують подавляючу більшість за скасування прогибіції.

На половину обчислених голосів досі тільки два дистрикти виказали більшість за прогибіцію.

Якщо голоси стейту підуть справді проти прогибіції, то Вашинґтон буде двацять четвертим стейтом, який заявився за відкликання 18 поправки до конституції. Голосування в стейті Вашинґтон важне настільки, що провідники „сухих" нераз перехвалювалися, що як тільки дійде до голосування над справою прогибіції, то Вашинґтон буде першим стейтом, який запротестує проти знесення прогибіції. Але „мокрі" пророкували свою побіду проти побіди „сухих" як 2 до 1.

„Сухі" покладаються на цей стейт з огляду на спеціяльний спосіб вибору конференції для вирішення справи прогибіції. Вибори відбуваються по так званій системі дистриктів, яка дає можливість сільським округам переважити голоси міських округів. Всіх округів є 46. З них 39 вибирає кождий по 2, а 7 по 3 делеґати. Доля справи буде відома аж тоді, як буде відомо, на якій стороні стоїть більшість 99 делеґатів 39 дистриктів.

ВИКІНЧУЮТЬ КОДЕКС ДЛЯ ПРОМИСЛУ МЯГКОГО ВУГЛЯ.

ВАШИНҐТОН. — Згодившися загально на прийняття засади, що в імени майнерів мягкого вугля буде говорити юнія „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка", конференція майнерів і власників приступила негайно до викінчення кодексу для цього промислу.

Кодекс має обовязувати шість місяців. Дає він робітникам певні права, за які юнії здавна побивались безуспішно. Деякі справи, як питання „чек-оф", мають бути полагоджені окружними умовами, але юнія сподівається, що й там робітникам удасться добитися своєї волі.

УРЯД НАКЛАДАЄ РУКУ НА ДОБУВАННЯ ЗОЛОТА.

ГАЙД ПАРК (Ню Йорк). — Уряд дозволив вивозити за границю свіжо з копалень добуте золото, але під умовою, що продажа відбувається під доглядом федерального скарбу.

Люди, які мають у себе золоті гроші понад 100 долярів, обовязані донести про це урядови до 30 днів. Хто не донесе, може бути покараний гривною до 10,000 долярів та тюрмою до 10 літ.

ВПЛИВ „НАЙРИ" НА ЛІКВІДАЦІЮ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Джансон, адміністратор відбудови краю, каже, що кампанія уряду за „Синього Орла" вже дала роботу двом міліонам робітників.

Говорячи про автомобілевий кодекс, ґенерал Джансон підкреслив, що він досі ще не має на цей кодекс згоди автомобілевого фабриканта Форда.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ТУКУМКАРІ (Ню Мексико). — Поспішний поїзд „Ґолден Стейт Лимитед", що їхав з Лос Анджелес до Шікаґо, звалився яких 5 миль відсіля з моста, над звичайно сухим коритом нетечі, нині повним дощевої води.

Досі добуто з поїзду 8 трупів, між ними машиніста й паляча льокомотиви. Між убитими пасажирами є одна законниця. Число жертв буде мабуть більше, бо досі не знайдено ще багато пасажирів, яких було коло сотки. Число ранених виносить до 40.

МАЛЯРІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ.

НЮ ЙОРК. — Юнія малярів, декораторів і розвішувачів стінного паперу предложила босам домагання піднесення робітничої заплати та зменшення годин праці. РобРтники хочуть привернення переддепресійних умов праці, а саме 13 долярів 20 центів за шість годин праці на день. На тиждень мали би працювати 34 години.

ПРИЇЗД ПЕРШИХ ПРОГНАНИХ ПРОФЕСОРІВ.

НЮ ЙОРК.—На кораблі „Меджестик" вже приїхали перші вигнані з Німеччини професори-Жиди, що думають викладати тут у так званому „університеті вигнанців", який має складатися з прогнаних жидівських професорів, а який їм орґанізує „Нова Школа Суспільного Розсліду".

Справу віза полагаджено в цей спосіб, що професори приїздять з візом для людей, управнених до азилю, на два роки.

ІМЕНУВАННЯ ЖІНОК ДО УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Від обняття уряду демократичним президентом іменовано до почтової служби 369 почтарок.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ 266 З АМСТЕРДАМ, 57 З КОГУС, 13 З ВОТЕРВЛІТ, 191 З ТРОЙ і 79 З БРОД АЛБІН, НЮ ЙОРК, ЩО НА

ЗБОРИ ТИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

:——::——: які відбудуться :——::——

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-ГО ВЕРЕСНЯ. (SEPT.) 1933 РОКУ

В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ В АМСТЕРДАМ, Н. Й.

в дванацятій годині в полудне

прибуде головний рекордовий секретар ДМИТРО ГАЛИЧИН.

Проситься усіх членів згаданих відділів прибути громадно на ті збори. Там буде нагода довідатись від гол. рек. секретаря про розвиток У. Н. Союза, про реформу, та про орґанізування молоді в члени У. Н. Союза.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

РУХ У ПОВІТРЮ НА ВЕЛИКІЙ ВИСОТІ.

Д-р Г. Б. Марис, учений у Фейрбенкс, Аляска, приділений до американської фльоти, виступив на основі своїх розслідів проти думки, що вищі верстви повітряної атмосфери це спокійний океан ґазу, незакаламученого вітрами ні струями. Він каже, що переведені ним досліди доказують, що вищі верстви повітря знаходяться в вічному русі та що вітри віють на висоті понад 40 миль. Цей рух повітря, мовляв, має великий вплив на розподіл озону в повітрю та на розсилання радіових филь. Температура на висоті теж не рівномірна.

ШІСТЬДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ВИСТРІЛІВ В ОДНІЙ МІНУТІ З ОДНОГО СКОРОСТРІЛУ.

З японської столиці Токіо повідомляють, що директор ляборáторії для фізикальних і хемічних студій, Сгіміцу, винайшов автоматичний скоростріл, котрий дає в одній мінуті 10,000 до 60,000 вистрілів. Урядові проби дали добрий вислід з його винаходу.

ТУРКИ ВБИЛИ 50 СИРІЙЦІВ.

Істанбульська преса подає, що турецька погранична сторожа на іракському кордоні вбила 50 Сирійців які тікали на турецьку територію, щоб ратуватися від арабської різні. Турки кажуть, що це все були повстанці в провінції Ірак, які після невдачі повстання хотіли перебратися масово й узброєними на турецьку територію.

ГУРТОВІ ПОДРУЖА.

6,000 подруж одного дня відбудеться небавком у Харбіні. Туди прийдуть 6,000 Японців з Манджурії, щоби познайомитися безпосередньо перед шлюбом зі своїми жінками, які досі знають тільки на підставі фотоґрафій. Кошти такого збірного шлюбу і всю теперішню акцію взяв на себе японський уряд. Не виключене, що за цією ідеєю підуть колись і европейські держави.

ДОРОГОЦІННІ ЛИСТИ.

Анґлійський лорд Розбері, вмираючи, залишив у своїй книгозбірні 8 любовних листів Наполеона до його жінки Жозефіни. Ці листи продано на ліцитації в Лондоні за рекордову суму 4,400 фунтів стерлінгів. Французи й Американці навзаводи хотіли відкупити ці листи для своїх збірок, але не витримали конкуренції з Анґлійцями, які віддавна присвячують життю Наполеона величезні моноґрафії. Згадані листи це зразки любовної ніжности, повні запевнень і присяг.

NRA MEMBER U.S.

WE DO OUR PART

ЖЕРТВИ БЮРОКРАТІЇ.

Французький громадянин Брен подав у суд премієра міністрів і міністра військових справ Даляді за те, що наслідком ріжних бюрових неточностей він стратив своє добре імя. Його імя переплутали з іншою особою і засудили на смерть як дезертира. Непорозуміння вияснилось і його вирегабілітували. Шість місяців тому він дістав відзначення „лицаря почесної леґії" за хоробрість у війні... знову через помилку. І знову із Брена всі сміялися так, що він мусів покинути рідне місто, продати все своє майно і виемігрувати. Тому, що за урядовців відповідає міністер, Брен позвав до суду Делядіє.

СТРІЛЯНИНА ДЕФРАВДАНТА НА ПОЧТІ.

В почтовому уряді в Межирічу на Підляшу стверджено дефравдацію у висоті 1000 зл., якої допустився начальник почти, Ґарпінський. Коли з приказу влади прийшов поліцай його арештувати, Ґарпінський з револьвером у руці почав з ним термоситися і стрілив, ранячи його в рамя. Опісля приложив револьвер до своїх грудей і ранив себе, але не тяжко. Як виздоровіє, буде відповідати перед судом.

ПОЛЬСЬКО-РАДЯНСЬКІ ВЗАЄМИНИ.

З Варшави виїде в найближчому часі до Москви делеґація польських ремісників. У делеґації візьмуть участь представники ремісничих палат і фахівці з ремесла кравецького, шевського, шкіряних і щіткарських виробів. Підчас побуту в Радянщині, обчисленого на 10 днів, будуть переведені переговори в справі більших замовлень на ремісничі вироби.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД.

До мешкання Ліндаверів в Косові вломилися два злодії, узброєні револьверами й ножами і зажадали видачі грошей. Стрінувшися з відмовою, напасники покололи ножами домівників і зрабували 397 зл. та ріжні цінні річи.

ШУМСЬКОГО ВИКИНУЛИ З КОМПАРТІЇ.

З Москви повідомляють, що центральний екзекутивний комітет української комуністичної партії рішив викинути з партії бувшого комісаря освіти Шумського та члена української академії наук Джуринця. Оголошений комунікат стверджує, що Шумський, не зважаючи на часті упімнення, щоби зберігав основи комунізму, був націоналістом і кермував тайною націоналістичною соціялістичною орґанізацією, що зносилася з закордонними колами інтервенціоністів. Комунікат стверджує, що Шумського арештовано.

ПРИМУСОВА СТЕРИЛІЗАЦІЯ ЛЮДЕЙ.

В Берліні оголошено урядово закон про примусову стерилізацію тяжко хорих мужчин і жінок. Хирурґічні засоби мають бути вжиті у випадках ствердження умової недуги, вродженого ідіотизму, падачки, тяжкого дідичного каліцтва, сліпоти, глухоти і налогового алькоголізму. Домагатися стерилізації можуть або самі хорі, або їхні опікуни, лікарі та управителі лічничих заведень, де знаходяться хорі. У звязку з тим будуть створені окремі суди здоровля, що рішатимуть про приняття або відкинення внесення. Якщо суд здоровля внесення прийме, стерилізацію мусять перевести навіть без згоди хорого та при вжитті примусу. Закон буде обовязувати з початком нового року.

КОНСУМЦІЯ ГОРІВКИ ПАДЕ.

Польський державний спіртний монополь замовив цього року в рільничих горальнях 5 міліонів літрів горівки менше, ніж торік. Є це наслідок зменшеної консумції горівки в Польщі та великих запасів непроданого спірту з торічної фабрикації.

ОБІКРАЛИ ДУХОВНУ СЕМИНАРІЮ.

До каси гр.-кат. духовної семинарії в Перемишлі добулися вломники й ограбили касу. Кілько грошей вкрали, покищо невідомо, бо з причини ферій бюро було зачинене, а книги замкнені, тому годі устійнити, кілько грошей було в касі. Під замітом крадежі арештовано Теодора Хомяка й Антона Бодака, що мешкають в сусідстві.

ГРІМ УБИВ ЧОТИРИ ОСОБИ В ЦЕРКВІ.

Над Словаччиною перетягнула сильна громовиця, що спричинила багато пожеж і смерть людей. У селі Шрайняни грім убив робітника і двоє дітей. В Зубравляні грім ударив у церкву, вбиваючи чотири особи, при чому багато було поражених або втратили слух. В Поляні на Закарпатській Україні буря зірвала дім з підвалинами. Під розвалинами згинув один робітник.

ВЕЛИКИЙ ВРОЖАЙ У РУМУНІЇ.

На основі оголошеного комунікату румунського міністерства рільництва жнива заповідаються дуже добре. Як виходить з приблизного підрахунку, великі запаси пшениці і ячменю підуть на вивіз за границю.

НІМЕЧЧИНА СПОДІВАЄТЬСЯ МОЖЛИВОСТИ ЗБРОЇТИСЯ

ДОЗВІЛ АВСТРІЇ ЗБІЛЬШИТИ СВОЮ АРМІЮ ДАЄ НАДІЮ НІМЕЧЧИНІ НА ЗБІЛЬШЕННЯ СВОЄЇ АРМІЇ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Тут панує задоволення з того, що держави антанти згодилися на те, що Австрія вдодатку до своєї реґулярної армії покличе ще 8 до 10 тисяч мужа до служби в армії як допомагаючий корпус. Це дасть можливість Австрії поширити серед населення воєнний вишкіл поза межами реґулярної армії, яку дозволено сенжерменським договором Австрії тримати в себе.

Німці думають, що на світовій конференції в справі роззброєння, як що та конференція відновиться, вони зможуть домагатися для себе таких саме пільг у справі армії, які щойно здобула Австрія. Та Німці не хочуть признати, що міжнароднє становище Австрії й Німеччини є рішучо відмінне. Вони навіть заплющують очі на те, що Австрія добилася права збільшити свою армію лише тому, що це збільшення направлене проти Німеччини.

ДАЛЬШИЙ ТЕРОР НА ЖИДІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В цілій державі переслідування Жидів триває далі. Поліція все арештує Жидів, а подекуди масово, та замикає їх до концентраційних таборів. Ці арешти гітлерівці пояснюють тим, що Жиди, мовляв, заховуються провокаційно проти німецької держави.

В Німеччині не заборонено практики тим Жидам професіоналістам, які були в лавах німецької армії підчас Великої Війни, але ґазети публікують імена тих Німців, які користуються послугами жидівських професіоналістів. Таким чином гітлерівці псують практику й тим, кому вони признають право на життя й заробіток.

ФАШИСТІВСЬКИЙ САЛЮТ — САЛЮТ МАЛП.

ЛОНДОН (Анґлія). — Сер Гескет Бел, відомий кольоніяльний адміністратор, публікує в пресі свої спостереження над малпами з породи шимпанзів. Він каже, що ті малпи завжди салютували йому та іншим, хто їм не робив зла, в той саме спосіб, у який салютують фашисти, підносячи праву руку догори.

Отож сер Бел твердить, що фашистівський салют не є римського походження, але ще ранішого походження, бо він істнує серед малп.

ХОЧУТЬ ПОСОБЛЯТИ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Нанкінський уряд асиґнував 10 міліонів долярів на допомогу потерпівшим від повені. Тепер нараховують чотири й пів міліона людей, що опинилися без даху над головою.

Ґубернатор провінції Гонан, Ліу Ші, заявляє, що він не наказував руйнувати греблю, щоби воду з Жовтої ріки пустити в інші провінції. Всі чутки про це, каже він, придумані його ворогами.

РОЗКОЛ НА КОНҐРЕСІ СІОНІСТІВ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Вже тиждень тягнеться всесвітній жидівський сіоністичний конґрес. Засідання конґресу проходять дуже бурхливо, бо все сваряться між собою сіоністи старого напряму та сіоністи ревізіоністи. Сіоністи старого напряму обвинувачують ревізіоністів у політичнім терорі та вбивстві жидівського діяча в Палестині, Арльософа.

Тепер члени конґресу ніяк не можуть погодитися на кандидатів на голову світової сіоністичної орґанізації. Частина стоїть за старого голову, Соколова, а частина за всяку ціну хоче провести на це становище Вайцмана. Сварки затягають працю конґресу так, що годі сказати, коли він скінчиться.

ЧУМА В ІНДІЇ.

БОМБЕЙ (Індія). — В районі міста Пуна появилася страшна пошесть, чума. Уряд старається тепер всіми способами не допустити до поширення цієї пошести, що нераз забирала в Індії міліони людських жертв.

Дотепер зареєстровано 128 випадків, з яких 77 скінчилися смертю. Влада на спеціяльних мітинґах закликає населення допомагати їй у боротьбі з пошестю.

„ҐРАФ ЦЕПЕЛІН" РЕҐУЛЯРНО ЛІТАЄ ДО ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ.

ФРІДРІХСГАФЕН (Німеччина). — Сюди вернувся з Бразилії повітроплав „Граф Цепелін", який у біжучому році вже пять разів відвідав Бразилію. Всі його лети до Бразилії й назад пройшли без найменших випадків.

Будівничому й керманичеви повітроплавом, д-рови Екенерови, минуло 56 літ віку. День свого народження він святкував у Ріо де Жанейро, а в Фридрихсгафені гітлерівці влаштували йому гучну зустріч та овації. Гітлерівці так горді з лету „Графа Цепеліна", мовби вони збудували його й мовби він лише завдяки їм літає з таким успіхом.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОШТИ ЗЛОЧИНІВ

Секретар війни Дерн виголосив від організації Юнайтед Стейтс Флеґ Асосіейшен радіову промову, в якій звернув американському громадянству увагу на застрашаючий стан безпеченства життя й власности в Америці.

Кождого року в Америці вбивають 12,000 осіб, викрадають 3,000, побивають 10,000, а граблять 50,000 осіб, реасумує коротко Дерн самий вислід американського злочинства проти безпеченства особи.

Щоби доконати цих злочинів, на те треба відповідної „армії" злочинців. Ця „армія" має не менше як 400,000 осіб, або три рази стільки, скільки має постійна армія Злучених Держав. Ця „армія" тільки й робить, що нападає безправно на домашний спокій людей, калічить або вбиває людей, та конфіскує їх майно. Вона удержується з того, що награбить, з жертв грабіжей та нападів.

Ця „армія" зросла між іншим також завдяки американській байдужности. Американець трактує існовання злочину так, гейби це не була його справа. Як довго злочини не дотикають його особисто, він заховується, немовби хотів сказати: „Моя хата з краю". Коли до нього апелювати щоби поміг поборювати злочини, він здвигає плечима: „Це мене ні не студить, ні не гріє".

Деколи він збирається поборювати злочин, коли цей діткне його особисто. Та тоді дуже часто ні уряд ні громадянство не може йому помогти, бо злочинці зросли у велику силу.

Навіть коли злочин не діткнув його особисто, злочин спадає тягаром на кождого мешканця, бо багато злочинців займаються стяганням правильних гарачів з промислів, а ці викупи в остаточнім разі стягають з покупців. Високі рати обезпечення проти крадежей і вломів остаточно теж платять консументи. Отже в одній формі чи в другій злочин всетаки студить і пече кождого мешканця краю. І кождий мешканець повинен бути зацікавлений у здушенню злочинів.

Секретар війни питає Американців: Що зробили би ви, якби я вам сказав, що армія ворогів напала на наш край, загрожує кождій фармі, кождій хаті, кождій родині, кождій особі? Чи не кинули би ви всю роботу та потягнули масово в армію битися з ворогом? Чомуж Американці не роблять цього зі злочинцями, котрі теж жиють великою армією в краю, стягають контрибуції на своє удержання, граблять і вбивають, і грозять кождій хаті, кождій особі?

С. Н.

ГОЛОС ЧЕСЬКОГО ПОЛІТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ

(Лист з Праги).

Редактор чеського соціялдемократичного часопису в Празі, д-р В. Харват, відомий своєю прихильністю до українського визвольного руху. Він належать до тих небагатьох Чехів, що знають українську мову та поважно студіюють українську проблему. В поширенім чеськім місячнику „Слованскі пршеглед" (Славянський огляд) Харват ось уже кілька років подає чеським читачам систематичні відомости про цілий український рух на всіх українських землях.

Траґічна смерть М. Скрипника дала Харватови причину для написання передової статті в „Право Ліду", 12 липня 1933 р. Ця стаття пройнята щирою симпатією до українського поневоленого народу. Ця стаття виділяється своїм **українофільством** на тлі статей іншої чеської преси, що приймала на віру московські провокаційні вістки, буцімто Скрипник служив Німеччині як аґент запроданець. Харват з обуренням протестує проти цих ганебних провокацій Сталіна в свойому орґані. Наводимо головні місця статті Харвата:

„Він наробив цілу низку політичних помилок і, побачивши їх, не знайшов досить відваги, щоб їх перемогти по большевицькому, але наложив на себе руку". — Так вияснює московське урядове повідомлення обставини й причини, які примусили 60-літнього комісаря до самогубства. Які мусів пережити душевні й ідейні потрясення той старий, загартований большевик, перед тим, як взявся за револьвер? Чому він не зостався вірний Сталінови та його ґенеральній лінії? Може причиною того були біда й голод на Україні та невимовні страждання українського люду, з якого він вийшов і до якого він зголошувався? Чом „не знайшов досить у собі відваги для перемоги над політичними помилками цей чоловік, що виявив свою відвагу й безстрашність за революції; цей, що належав до старої большевицької ґвардії, був стовпом правовірного большевизму на Україні й був тут за „око Москви"? Чом на найвищій точці своєї політичної карієри й сили обернувся проти Сталіна й Москви? **Чом відібрав собі життя саме в той день, коли Совітський Союз бучно святкував 10 роковини своєї конституції, якої співтворцем був Скрипник?** Чи це драматична нагода чи навмисне? І чи не траґедія долі, що він був обвинувачений Москвою майже за ті самі гріхи, що і його попередник, комісар О. Шумський?

Це ті питання, що виринають у думці при читанні короткого урядового повідомлення, яке говорить багато, але вияснює дуже мало. На багато з зазначених питань відповідають ось які безсумнівні факти:

Скрипник був пройнятий большевицькою ідеольоґією наскрізь. Він був енерґічний, меткий, освічений і широкого світогляду. Москва цінила його надійність і довіряла йому найважніші завдання та урядові функції надзвичайного значіння".

Далі Харват оповідає про те, як Скрипник боровся з „ухилом" Шумського і як він був поставлений на чолі комісаріяту освіти, яким кермував аж до 1933 р.

Харват пише про те, як Москва післала на Україну своїх шпиґунів на те, щоби підірвати довіря до Скрипника. Ці шпиґуни писали в Москву, „як між сільськими комуністами під охороною Скрипника шириться ворожнеча проти Москви, як у комісаріяті освіти заховано працюють на провідних місцях українські націоналісти, що проповідують культурні й політичні сепаратистичні тентенції. Доносили, що шкільні програми переповнені національними ухилами, а **Українську Академію Наук називали гніздом контрреволюціонерів, петлюрівців та куркулівських ідеольоґів... Наслідком напастей „Комсомольської Правди" та „Правди" низку українських учених скинено з посад і заарештовано... Сталін післав на Україну** свого вірного співробітника **Постишева, щоб він вичистив українськку комуністичногу партію та українські установи від усіх національних елементів і щоб зібрав матеріял проти Скрипника.** 10 червня Постишев виступив з катівською промовою проти Скрипника. Правду, сплетні й наклепи цинічно кинув в обличе заступника голови уряду, глузував з його діяльности й насміхався, що його комісаріят освіти „був найбільше засмічений шкідниками, контрреволюціонерами та націоналістами"...

Харват згадує про те, що Скрипника Москва покликала на партійний суд і порівнює його долю з кінцем комуніста Хвильового, що теж наложив на себе руку.

„Самогубство такого високого достойника, політика й провідника є сензаційною подією й для заграниці. Відомо, як він розпучливо боровся проти насильних реквізицій на Україні, **як даремно домагався в Москві допомоги для голодної української людности. Є відомо також, як він намагався переконати московський провід, що жахливі господарські відносини на Україні**, біда й голод готують ґрунт для традиційного відпорного руху українського народа проти Москви та що **український комуніст має право бути таким Українцем, як російський комуніст Росіянином.** Але всі ті докази, з болем пережиті й перестраждані, були згорда відкинені... Упертість Москви мабуть зробила переворот у думках Скрипника. **Її протиукраїнська політика виховала у всіх верствах українського народу націоналізм.** Траґічна смерть Скрипника загострить національні спори між Україною й Москвою, які досі були штучно затулені і які є такі старі, як Київ і Москва"...

ГЕТЬМАНЦІ СКОРОПАДЧУКИ ТА РОСІЯНИ

Післанець українських гетьманців-леґітимістів, чи то прибічників Павла Скоропадського, молодий Шемет, давно заповідав виготовлення спеціяльного меморандуму, метою якого було обзнайомлення румунської громадської опінії з українським національним рухом та з визвольною боротьбою України за її державну незалежність.

В орґані аверескванців „Індрептарea" (ч. 148, 149 і 150 з 12—14 липня 1933 року) цей меморандум побачив світ.

Короткий зміст його такий: особа бувшого гетьмана Павла Скоропадського в українському національному русі є персоною найбільш популярною, авторитетною, а українські монархісти-скоропадчуки є орґанізацією найбільш міцною й впливовою як на еміґрації, так і на теренах України.

Не знажаючи на те, що в дійсности справи стоять якраз навпаки, можна булоб не звертати найменшої уваги на безнадійні спроби з маленької політичної комахи зробити великого політичного слона, колиб скоропадчуки обмежувалися лише саморeклямою й не говорилиб, що на Україні користуються великим впливом Росіяни (бувші денікінці та вранґелівці). Цього не насмілюються говорити навіть російські єдино-неділимці.

Але наведемо текстуально витяг з цього меморандуму скоропадчуків, який вони назвали: „Ідеольоґічний рух серед еміґрантів Українців.

„Успіх спроб утворити українську державу залежить від того, в якій мірі ці спроби будуть підтримані всім населенням України, серед якого, як відомо, мають великий вплив уґруповання, що брали участь в „білому" загально-російському русі (Денікін, Вранґель) та які відносилися байдуже до української незалежности.

„В 1918 році ці консервативні уґруповання підтримували владу гетьмана Павла Скоропадського, який поводився з ними більш льояльно ніж пересякнута шовінізмом інтеліґенція, провідником якої був Симон Петлюра. Через це й нині Гетьман може розраховувати на підтримку цих консервативних уґруповань, на що не може розраховувати ґрупа републиканців, а тим більше ліва ґрупа".

Москалі в своїй антиукраїнській пропаґанді серед чужинців оперували до цього часу головним чином такими арґументами: Українці та Росіяни один нарід, а до тогож Українці в масі ніколи не хотіли й не хотять відділятися від Росії. Сепаратизм — це справа купки українських шовіністів, а деколи до всього цього ще додавалося, що Україну та Українців вигадали Німці.

Як бачимо з наведеного витягу з „меморандуму", ролю московських пропаґаторів у Румунії намагаються перебрати на себе гетьманці-скоропадчуки, при чому роблять це так старанно, що не вупиняються перед перекручуванням та фальшуванням загально відомої правди (очевидячки розраховуючи на анальфабетизм чужинця в українських справах).

Таким фальшуванням є твердження, що на Україні мають великий вплив денікінці та вранґелівці, а також і те, що Росіяни „байдуже ставляться до української незалежности".

Коли збройну боротьбу денниківців і вранґелівців з українською національною армією вважати за байдужність, то щож тоді називатиметься ворожістю?

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

І З ІНШИМИ МОВАМИ НЕ ІНАКШЕ.

Кого свого часу дуже бентежила дискусія за українську мову, може тепер прочитати собі щось подібного про мову анґлійську.

„Ню Йорк Таймс" у своїй передовиці дискутує статтю „Америкен Меркюрі", що мала наголовок "The Awful English of England".

Ця стаття відноситсея тільки до вимови. Що би то було, якби автор занявся самими словами й фразами?!

АМЕРИКА Й АНҐЛІЯ.

У нас говориться про одну мову Анґлійців і Американців.

Та є Американці, які говорять про американську мову як про мову, осібну від англійської. А „Америкен Меркюрі" наводить слова одної анґлійської „лейді", котра, скінчивши оглядини першої американської звукової фільми, в якій актори й акторки мали американський акцент, сказала що "she was really quate shaw' that the public would refuse to listen to the abominable American accent, and, that the Americans themselves would soon welcome the opportunity to hear the 'mather' tongue in all its 'peeawrity' ".

МОЖЕ ПРИГАДАЄ.

Ґазетні донесення про повстання розпозичалень образів може не заставлять багатьох людей позичати образи, але можливо пригадають декому, що в світі існують позичальні книжок, у котрих за невеличкою доплатою, а часто й зовсім даром, можна позичати до дому цікаві й корисні книжки.

Може це пригадає декому, що книжки служать не на те тільки, щоби пятнувати ворога за переслідування книжки, але й на те, щоби їх прочитати.

Хоч деколи, хоч деяку книжку.

КОШТИ ДЕМОКРАТІЇ.

Надзвичайна сесія леґіслятури стейту Ню Йорк, що оноді покінчилася, коштувала мешканців стейту 114,000 долярів.

В це вчислені видатки на платні для послів і сенаторів, кошти нарисів законів, удержання урядовців, друкування проєктів і таке інше.

Це є кошти демократії. Абсолютизм таких видатків не має. Його кошти полягають на невдоволенню населення, удержанню надзвичайної сили поліції й шпигунів, на коштах бунтів і революцій.

ВИРИВАЄТЬСЯ ПРОРОЦТВО.

Промовляючи на обіді, владженім „Найрою" для поширення ідеї „Найри", Ґровер Ґвейлен, голова нюйорського відділу „Найри", сказав між іншим, що в Америці можна сподіватися в найближчій будучности американської робітничої партії на взір анґлійської партії праці.

Так каже Ґвейлен, котрий стоїть дуже близько до „старої", демократичної, партії та певно не сподівається приставати до нової партії праці.

ВСЕ КОШТУЄ ГРОШІ.

Стейт Месечусетс постановив розслідити, що зробити з алкоголем, як він уже буде дозволений зі знесенням прогибіції. Стейт установив низку безсторонних дослідників справи та визначив кождому 200 долярів на видатки. Дослідники будуть потім наочними свідками при установленню закона.

Стейт, видно, має переконання, що якби він так зібрався встановити дослідників без відповідних коштів, то пересічний дослідник дістав би видатки звідкиінде, а потім служив би інтересам не громади, а тих ґруп, що йому платили. Стейт розуміє, що видаток, зроблений в таких випадках, стейтови оплатиться. Що дешеве, то дороге; що дороге, те дешеве.

А. К.

КРАЙ РОЗПУСНИКІВ

(Небилиця).

Коли цариця й судила, то за нею все стояв канцлер, держачи в руках закони, писані золотом на ослячій шкірі.

— Так, найчесніша панно! Так стоїть в найновіших артикулах нашої конституції, — — сказав канцлер, стукаючи пальцем по золотописанім перґаміні.

— Як я його прикажу вбити, — промовила цариця — то не буду могла дати його Дельмі, хоч такий обовязок вкладає на мене конституція держави і моя власна присяга.

— Так, найясніша панно! — сказав канцлер. — Ви обовязані Болюса дати Дельмі.

— Як його дам Дельмі, то не вільно мені вбити його, хоч таке приказує мені конституція держави і моя власна присяга.

— Так, найясніша панно! — знов додав канцлер. — Ви обовязані дати його під катівський меч.

Як би не соромно було, то найясніша панна була би розплакалася, в такій була скруті.

— Твердий оріх маю між зубами! — сказала. — Годі мені виконати законні постанови, бо в сім дивнім і виїмковім випадку стоять проти себе дві законні можливости. З тої сліпої вулиці був би вихід і можна би вратувати ногор конституції, як би обі покривджені схотіли мати одно бажання. Щоби обі покинули гадку кровавої пімсти...

— Ні! — крикнула Арота. — Я хочу його крови!

Цариця стала просити:

— Іди за приміром Дельми. Вона має лагідне, великодушне серце голуба. Жіноцтво повинно бути апостолом згоди і примирення. Ти й за мене повинна подумати, щоби я вилізла з тої скрути, в яку ви обі з тим проклятим Болюсом загнали мене. Твій упір зробить мене нещасливою, бо не зможу виконати закона. Прошу тебе, Арото, змилосердися!

В душі Ароти довго боролися дві думки. Нарешті сказала:

— Нехай буде. Пристаю до бажання Дельми.

Цариця відітхнула глубоко, бо їй зробилося лекше на серці. Та по малій хвилині її лице знов замрачилося і вона, гірко усміхнена, сказала:

— Тепер прийшло нове замотання... Сего я не предвиділа... Болюс не може оженитися з двома.

Подумавши хвилю, цариця звернулася до Болюса і сказала:

— З тої матні виліземо хіба тоді, коли вибір полишемо тобі.

Болюс став призиратися обом дівчатам. Арота вдивлялася в нього вогнистими очима. Дельма стояла усміхнена, певна своєї побіди, бож вона не наставала на його життя. Болюс довгу хвилю важив і розважав. Нарешті промовив:

— Найясніша панно! Вибираю Ароту.

Арота гордо підвела голову і глумливо глянула на Дельму. Дельма поблідла, та лиш на хвилину. Скочила як оса і крикнула:

— А, ти плюгавий зраднику! Ти паршива собако! Найясніша! Покликуюся на конституцію і жадаю, щоби той лукавий баламут пішов під катівський меч!

Цариця також була сильно здивована вибором. Невдячний відстав від тої, що ратувала його життя, і вибрав ту, що наставала на його смерть. Цариця промовила:

— Той нікчемник справді заслужив собі на смерть. Тепер я вже буду могла виконати закон, бо ви обі погодилися. Раньше Арота зажадала, щоби його скарати смертю, тепер того жадає Дельма. Нехай умре на жадання обох збаламучених дівчат:

Звертаючися до ката, цариця сказала:

— Бери меч і на майдані виконай присуд!

Кат став Болюса тягнути за чуба до дверей. Арота заступила їм дорогу і в розпуці крикнула:

— Ні, найясніша! Я покликуюся на закон. Я не позволю вбити його. Я жадаю, щоби він зі мною оженився. Ніхто не сміє сказати, що Болюс не хоче мене, бож він на зазив самої найяснішої простягнув по мене руку.

Цариця поблідла і крикнула:

— Чи ви побожеволіли, дівчата?!

Глянула на канцлера, надіючися, що він вигадає якийсь викрут, якийсь поратунок. Сей лиш здвигнув плечима. Цариця розсміялася голосно і сказала:

— То хіба я збожеволіла, беручи дівчата в оборону перед парубками, не навпаки, парубків перед дівчатами. Така або й сяка збаламутить хлопця так, що він вдуріє і обіцює женитися. Не диво, що такий, як схаменеться, покине баламутку.

Звернувшися до канцлера, цариця сказала:

— Підріть сю немудру придачу до конституції, спаліть і попіл розкиньте на всі вітри.

Канцлер таки зараз подер золотописану ослячу грамоту, спалив її і попіл розвіяв.

Від тої пори в тій державі парубки роблять з дівчатами, що схочуть. Край став краєм розпусників.

Михайло Зощенко.

ПОЗВОЛЬТЕ ВИЙТИ!

У Сибірі збори відбуваються інакше, ніж у Москві. Ріжниця замітна. Іркутська ґазета „Власть Труда" описує одні такі збори на мистецький спосіб.

Ґубоно. Збори колективу після покінчення заняття. Місткомщик бігає по кімнатах і списує співробітників. Особисто й під числами.

Списані. Сторож замикає двері на замок і перемінюється у міліціонера.

А хто наприклад, захочете полагодити потребу — підіймає руку та несміливо каже:

— Дозвольте вийти, товаришу предсіднику!

На це предсідник так відповідає:

— Підіждіть, горожанине. Два вже вийшли.

Ну й ждуть, коли можливо.

Михайло Зощенко.

СТРОГИЙ МІСТКОМ.

„Містком" стації Карасук, як повідомляє „Сибірській Гудок", прислав свому фершалови таку записочку:

„Предкладають вам виїхати на дижур із конем, бо ви служите, а ваш кінь не служить..."

Фершал має ще й корову. Чи не пришле „містком" фершалови такого приказу: „Предкладаємо, мовляв, вам від нинішнього дня давати по пять пляшок молока, бо ваша корова дає, а ви ні".

Бідний фершал!

З ПРЕСИ.

ТАК ПИСАВ ПОЕТ У 1917 РОЦІ.

Нюйорська комуністична рептилька "Щоденні Вісти", полемізуючи з „петлюрівцями", наводить слова поета В. Блакитного (Василя Еланського), які він написав зараз по повалєнню панування на Україні царської Москви:

> ...О, Україно моя, — це гордість, надія твоя — Пролетарі твої діти! Я бачу вогонь в очах їх — вогонь той, як доля, як фатум.
>
> Я чую удари їх серця — так гуде молот могутній на крицю ковала — непереможно, невпинно, невтриманно...
>
> Чи чуєш, моя Україно? — то доля кується твоя на ковалі — твоя будучина кується.
>
> Вже бачу її — й тому я щасливий, що можу ще жити і вмерти в імя будучини своєї — бо бачу тебе в будучині!
>
> Чернигів, лютий 1917.

Це писав поет, коли почував ще себе українським націоналістом і коли він був організатором Української Партії Соціялістів Революціонерів. Це писав Василь Еланський тоді, коли він був співтворцем того, що московські посіпаки тепер називають „петлюрівщиною". Це писав В. Блакитний, коли готувався стати членом Центральної Ради, що проклямувала Москві війну за незалежність України. Це писав В. Блакитний, коли ставав членом Центрального Комітету Партії Соціялістів Революціонерів, який разом з В. Еланським (В. Блакитним) стояв за оборонну війну України проти комуністичної Москви.

Москва перемогла й поет лишився працювати в пресі, яка під московською окупацією ратувала українські національні цінности. Вмер поет (шкода!) саме тоді, коли на Україні провадилася боротьба з московськими комуністами того населення, яке він сам колись кликав до боротьби з Москвою.

Не в ті дзвони вдарили московські посіпаки. Шкода, що Еланський не жиє й досі, бо коли би він не пішов був слідами Скрипника й Фвильового, то певно ще раз написав би: „Чи чуєш, **моя Україно?** То твоя доля кується на ковалі, твоя будучина кується".

Написав би **„моя Україна"**, а не кольонія Москви. Написав би **„твоя будучина кується** в боротьбі з Москвою за визволення". Цього визволення все своє життя бажав поет, український національний діяч В. Еланський (В. Блакитний).

В МОРІ ІЛЮЗІЙ.

В краєвій пресі час від часу пробиваються, правда дуже мляві, дискусії про потребу скликання Всеукраїнського Національного Конґресу. Чим би мав стати цей конґрес, львівське „Діло" пише так:

> Всеукраїнський Національний Конґрес у такому випадку мусів би стати значною рішучою силою всього нашого сучасного та майбутнього процесу відродження й, можливо, що дійшов би до створення єдиного проводу, без чого годі думати про успішність наших деструктивно - децентралізазійних змагань, які замісць інтеґрації нашої сили часто-густо, може несвідомо, нівелюють її.

„Конґрес можливо дійшов би до створення єдиного проводу''. Отже бачимо, що само „Діло" непевне, що конґрес може створити „єдиний провід". „Діло мабуть думає, як можна злучити гетьманців-скоропадчуків і гетьманців-Полтавців. Деж можна злучити українських націоналістів і українських радикалів, як можна погодити православних і греко-католиків. Як можуть старокраєві партії злучитися з партіями, проскрибованими урядами й т. п.

Думки про обєднання ріжних сил уже нераз випливали й були спроби обєднань, які скінчилися ще більшими сварками й непримирними розходженнями ріжних ґруп, що плодилися з таких обєднань, як гриби по дощі. Провід не штучно твориться, а виробляється своєю працею та підбором відповідного складу. Отже не в обєднанню ріжнородних і ніколи непримирних ґруп лежить завдання наше, а у витворенню такого авторитетного осередка, який обєднав би біля себе якнайбільше українських активних діячів, став би авторитетом для більшости маси й був би дійсним проводом.

А такий осередок витворюється не конґресами й штучними обєднаннями, але практичною творчою, позитивною й широкою працею. Розмовиж про обєднання ріжнородних елементів та спроби таких обєднань лише паралїжують творчу діяльність окремих ґруп і перешкаджають виробленню дійсного проводу.

„НОВОЄ РУССКОЄ СЛОВО" ПЛАЧЕ ЗА БЕЛЯРМІНОВОМ.

Ця нюйорська російська ґазетка, хоч у своїй внутрішній російській політиці тримається такого напряму, про який можна сказати, що він „без корміл і вєтріл'', то займає явне україножерське становище. На цьому в „Русском Словє" сходяться й монархісти й соціялісти й ліберали й реакціонери.

Зприводу опублікування Українським Лондонським Бюром брошури „Фектс ебавт Юкрейн'' ця ґазетка пише:

> Видавці безперечно розраховували на цілком несвідоме коло читачів, котрі про Росію й про Україну знають лише те, що такі землі істнують.

Ні, ця брошура розрахована на читача, який не вчився історії „Росії'' лише по Белярмінову та Іловайському, присяжних істориків царської Росії, але на того читача, що знає й інші історії зелемь бувшої Росії; розрахована на читача, який знає, що московське царство зорґанізоване фіно-угорськими племенами, отими ріжними Мерями, Чудями, Весями й т. п., не є Київська Русь, і який знає, що Київська Русь є дійсно стародавня українська держава.

ПРОГУЛЬКОВИЙ ПОТЯГ „ЮКРАІНІЕН СПЕШЕЛ"

КОМПАНІЇ „НЮ ЙОРК, НЮ ГЕЙВЕН ЕНД ГАРТФОРД"

— на —

ОТВОРЕННЯ ПЕРШОЇ ВИЩОЇ УКР. ШКОЛИ

на „Лейбор Дей", в Понеділок 4. Вересня (Sept.) 1933

З Ню Йорку (Ґренд Сентрал Термінал при 42 вулиці) до Стемфорд, Конн., **виіде в годині 7.40 після залізничого часу** (значить 8.40 після літнього часу) і буде коштувати лише половину звичайної ціни, отже по $1.35, а для дітей від 5 до 12 літ віку по 68 центів в обі сторони.

Програма свята обійме: 1) В год. 11 рано, після літнього часу, Архієрейська Служба Божа після українсько-католицького обряду на ґрунті школи при Ґлінбрук Ровд; 2) Пропо-відь; 3) В год. 1.30 Святочний Обід для тих, що зголосилися наперед, заплативши по одному дол. і дістали окрему карту обідову; 4) В год. 3.30 в Стемфорд Гайскул Одиторіюм Святочна Академія при співучасти Злучених Хорів в силі 300 голосів, за вступом по 35 ц. на паркет, а по 25 ц. на ґалерію. Докладна програма подана в Пропамятній Книзі, яку продаватиметься по 25 центів. Конець свята біля год. 6.30 ввечір — на літній час. Поворот до Ню Йорку прогульковим потягом в год. 7.20 зі стації Стемфорд, літній час.

Прогулькові тикети наперед продаються в українсько-католицьких парохіяльних урядах в околиці Ню Йорку, а то: в Ню Йорку, Брукліні, Джерзи Ситі, Нюарку, Елизабеті, Бе-...і, Пасайку, Йонкерсі, а в день 4 вересня при віконці білетової каси в Ню Йорку, коли то зажадає „Юкраінієн Спешел" ще в час.

Зі Стейтів Нової Анґлії (Конетикат, Массачусетс, Ровд Айленд) їдуть люди омнібусами або залізницею, а зі стейтів на захід від Ню Йорку, коли хто не їде омнібусом, може приїхати до Ню Йорку, а звідси українським прогульковим потягом. Це получення також важне для цілого Лонґ Айленду.

ПРИБУВАЙТЕ ГРОМАДНО НА ЄДИНЕ ЦЬОГО РОДУ СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

DETROIT, MICH.

Ukrainians to Take Part in All Nations' Festival.

The 12 programs of the All Nations Festival to be presented before the grandstand at the State Fair Grounds as an important feature of the Michigan Farm and Industrial Fair, September 1st to 10th, will re-enact old world scenes in all their life, color and general charm.

Forty nationality groups are to be represented in a series of pageants, each entirely different. Native songs, dances, gymnastics, wedding and harvest festival scenes and a myriad other attractions will be offered in the 10 nightly programs and two Sunday matinees.

Conceived as a civic enterprise that will demonstrate to the people of Detroit and Michigan the culture and talent of the two score foreign language groups which are to participate, the festival is visualized by John H. Gourley, its director, as a vital force for welding together in a spirit of good will the various units in the metropolitan population.

For the opening night a mammoth "Flags of the World" spectacle is scheduled, 10,000 massed colors being the goal of the festival leaders.

The program for the first Sunday afternoon will feature a parade of children's groups and a junior Mardi Gras. The work of foreign language organizations in vocal and instrumental music, health education and gymnastics and in dancing also will be demonstrated.

The Polish groups give their program Friday evening, September 8th.

The Ukrainian group, although smaller in number, will rival the Polish program with a variety not surpassed by any other nationality. Cossacks on horseback, offering their sensational riding, Legionnaires in their drills, massive choruses and dancing troupes are listed. The Italian and Negro groups are making similar plans while the Croatians, Serbians and Macedonians are ernestly rehearsing.

The feature for Tuesday evening, Sept. 5, will be the appearance of the Chechoslovakian ballet on its first American tour, direct from the National Theatre in Prague.

Italian Night, Thursday, Sept. 7, has as an outstanding feature operatic numbers, among them excerpts from "Cavaleria Rusticana."

The Ukrainians of Detroit, with their gaily costumed choristers and dancers, hard riding Cossacks and carefully planned drills and exercises threaten to "take the show" at the All Nations Festival of the Michigan Farm and Industrial Fair. The program which will symbolize the artistry of the Ukrainian nation will open the Festival Friday, September 1. The program is to be repeated Saturday night in view of the anticipated success of the first night. The Ukrainians will also have a prominent part in the program of Sunday evening when the "Boyan" chorus will sing and in the women's and children's pageants which occur Sunday afternoon (Sept. 3) and Wednesday afternoon (Sept. 6) respectively. The "Boyan" chorus performed with immense success recently at the Century of Progress.

More than 1,000 persons, including beautiful young women, children, and uniformed men will have an active part in the Ukrainian programs and three nationally known native choruses will sing the folksongs and lovesongs of the Ukraine. The program includes a wedding scene and a series of attractive dances. The number of dancers will be augmented by a group of 50 coming from Windsor. The Rev. Nicholas Schunsky directs the ,Windsor group.

The Ukrainian band will open the evening festivities with a stirring program of national music which will be followed by a mammoth parade in which the 1,000 participants will march.

This will be followed by a group of a capella numbers sung by the "Kotlarevsky" chorus, directed by A. Styslovsky and made up of numbers of the Ukrainian Greek Catholic Church of St. Mary, Hamtramck.

The wedding scene and dances, which are next in the order, will be directed by Ivan Sheremeta and S. Genick. Then the "Dumka" chorus, under the baton of Director Ivan Atamanetz, will sing. Uniformed members of the Legion Post "Sitch" will drill.

The final number of the program will be the daring horsemanship of the Cossacks of Kuban, who have appeared all over the world. This part of the evening's program will not be omitted in spite of the serious injury which befell Captain Jaques U. Babenko, director and organizer of the group. The other four members of his troup will carry on.

Captain Babenko was seriously injured in an automobile accident at Six Mile and Farmington Roads Friday night and is now in the Redford branch of Receiving hospital.

The 20 organizations of the Ukrainian Central Committee of Hamtramck and North Detroit, under the general chairmanship of Rev. N. Strutinsky, are presenting the Friday and Saturday night programs.

On Sunday evening the "Boyan" chorus which has just returned from its triumphs in Chicago will sing. This a capella group is made up of the choristers of the congregation of St. John the Baptist Ukrainian Catholic Church. The general chairman of the evening's program is Rev. Leo Sembratovich and the chorus is directed by Leo Sorochinsky, who will come from Chicago where he has served as Ukrainian musical director at the Ukrainian Pavillion at the Century of Progress.

Чоловік (до жінки): Що? Ти хочеш вийти в такій легесенькій суконці в такий морозний день! Таж перемерзнеш — і вже ґрипа!

Жінка: В новій сукні жінка ніколи не змерзне.

СИЛА ЗОЛОТА

(Турецьке народне оповідання).

В однім азербайджанськім місті жив золотник і столяр. Були щирими приятелями. Та сталося, що в тій країні мало попитували за їх роботою. Що заробили, це розійшлося, і вони знайшлися в крайній нужді. Тому вони сказали собі, що кинуть рідний край і виберуться у Рум*). На границі Рума подибали велику святиню. Лишилися там. Бачили там ідоли, яким погани покланялися. Тесля був добрий майстер, тому став різбити з дерева фіґурки, схожі на тих божків, Усюди, куди прийшли, продавали ті фіґурки й жили з того. Зодягалися як священики тих поганців, одначе в душі остались вірні своїй вірі. Задля торговлі та щоби ратуватися перед нуждою, приняли одежу невірних, а саме одежу поганських черців. А що вони дійсно знали ріжні науки, то проповідували в країнах, якими переходили та напоминали невірних. Тому їх дуже поважали та шанували. Жили понайбільше в святинях, бачили золотих і срібних божків. У них пробудилася жадоба й вони говорили: „Ах, коби так ми при нагоді вкрали одну таку статую, то ми зменшили би нашу нужду та могли би побороти наше горе!" Перейшли всю країну Рум і прийшли до одної святині в околиці Царгороду. Якийсь час вони молилися та постили по звичаю невірних, напоминали їх і давали їм поради, так, що й великий і малий вірив їм, радів їх молитвою. Багато людей стали їх учениками і вважали їх молитву успішною.

Раз цісар улаштував велике свято. Спросив увесь народ і всіх священиків. Запросили і їх обох. Та вони відповіли: „Ми не хочемо святом переривати нашого посту, не хочемо теж підчас богослуження брати участь у світських приємностях. Служимо безперервно Богови, ввесь наш час присвячуємо молитвам за щастя цісаря". Духовники поцілували їх у руки та пішли на цісарський пир. Вони оба осталися того дня в святині.

А в святині була статуя божка із щирого золота. На неї напосілися оба злодії. Як звечоріло, стемнілося, вони зняли божка, винесли його зі святині й закопали у відлюдному місці. Потім вернулися, кожен на своє місце, молилися та постили.

Небаром прийшла церковна прислуга та стали шукати божка. Дорогоцінної статуї не було: де вона стояла, тепер віяли вітри. Між духовниками зчинилася суперечка. Одні одних підозрівали. Підозрівати теслю та золотника їм і на думку не приходило. Бож вони були такі побожні, тож годі було підозрівати їх у такому злодійстві. То неможливе, щоби вони могли вкрасти. Одначе духовники розповіли їм із сумним серцем, що статуя божка десь пропала. Тоді оба відкрили голови, стали рвати собі волосся, битися руками по колінах, а так гіренько плакали, що всіх аж за серце хапали. Золотник і тесля сказали: „Як ми лише прийшли сюди, сподівалися ми, що вено може статися та прочували, що Бог вас покине, бо ви не поважали його, як ялося, оставляли його самого як день так ніч. Ми все говорили собі: „Наш бог зі злости несподівано перенесеться до неба та пожаліється перед месією". І тепер сповнилося наше побоювання. Ви образили великого божка, а він тепер нагнівався та покинув вас і перенісся до неба. Мусите сподіватися його гніву. Відтепер не буде ні добра ні благословення в цій країні, молитва остане невислухана. Ми не лишимося довше в цій країні. Покинемо її, підемо до іншої". Всі духовники стали їх просити та благати серед голосіння, щоби змилосердилися та не кидали їх батьківщини, бо треба сподіватися, що як оба вони остануться, бог прийме їх покуту та вернеться. Колиж вони забрались би, буде ще гірше.

Та золотник і тесля не згодилися. За кілька днів розпрощалися з духовниками та забралися. Як звечоріло, оба вернулися, відкопали статую тай пустилися в дальшу мандрівку. За якийсь час дійшли щасливо до Азербайджану.

Золото було в золотника й оба жили вигідним життям. Тесля сказав раз до золотника: „Брате, золото є в тебе, ти веди справедливо рахунки, щоби ніхто з нас не дістав забагато". І золотник справді вів справу справедливо. Та помало спокусив його чорт і запустив ненависть у його серці. Він сказав собі: „Щож це за глупота. Про цю справу зі золотом крім нас обох не знає ніхто. Це, що я досі видав теслі, досить із нього. А що, колиб я так сказав, що то вже все?" Як загадав, так зробив. Коли тесля по звичаю прийшов до золотника та сказав, щоби дав йому троха золота, золотник відповів: „Якого це золота хочеш ти? Вже все скінчилося. Вже не маю золота". Так то він відперся, та тесля був занадто мудрий і бистрий. Він не виступив проти золотника, не дав теж йому пізнати по собі, що сердиться, лише й далі був приязний для золотника. Сказав: „Добре, брате, коли вже нема ні трохи золота, то хай нас бодай здоровля не кидає. Чого нам хвилюватися через те золото? Золото й на те є, щоби його видавати. Так і сталося тай кінець. Тим не журися". Такими то словами старався він потішити золотника, та в душі кріпко вірив, що золотник ступив на дорогу обманства. Він сказав собі, що то неможливо на силу здобути золото; до того треба багато хитрощів і спокою. Тому не змінив поведінки супроти золотника, був для нього такийсамий прихильний, як і передше, а як говорив із ним, був для нього дуже ввічливий. Так вони жили з собою, і довго нічого не можна було пізнати. Золотник уважав теслю за найбільщого дурня, що повірив йому, нібито золото вже скінчилося, та не виступив проти нього. Думав, що він дійсно повірив йому.

Тимчасом тесля спорудив собі дома підземну кімнату та вирізбив із дерева статую, що величиною й виразом була похожа на золотника. Цю статую прибрав в одежу, зовсім похожу на золотникову. Статую помістив у підземній кімнаті. Зловив два ведмедятка, взяв їх зі собою та припняв їх у підземній кімнаті напроти тієї статуї. Що дня, як ведмедята мали дістати їсти, а вони були дуже голодні, клав на оба рамена статуї по шматку мяса. Як вони побачили мясо, дерлися, щоби дістатися до нього. Як він їх потім спускав із ланцюга, вони прискакували до статуї, хапали мясо та їли. Так кормив їх мясом двічі на день. Тому вони звикли до статуї. Навіть як були припняті, звертали голову й вуха до статуї. Так то тесля вчинив, що ведмедята зовсім привикли до статуї золотника. Раз, як звичайно, запросив до себе золотника. Золотник прийшов із двома синами. Посідали й балакали довго. По обіді золотник сказав до теслі: „Брате, тепер піду до крамниці, пішли синів додому".

Як золотник пішов, тесля взяв обох хлопців, сховав їх у найдальшій кімнаті своєї хати та замкнув двері. Потім переніс статую золотника десь інде, а ведмедята став морити голодом.

Вечором золотник прийшов із крамниці до дому й побачив, що хлопців ще там не було. Схвильований пішов серед темноти до теслі та побачив, що хлопців і там не було. Спитав його, де вони. Тесля відповів: „Брате, не знаю. Вони пішли небаром за тобою. Я їх потім не бачив уже й нічого не знаю". Золотник вернувся додому, бо думав, що може вони вернулися іншою дорогою, як він ішов до теслі. Всюди заглядав, та дітей не було. Із схвилювання не міг спати. Над раном знову вибрався шукати. Казав теж оклічникам, щоби розголосили це. Та ніхто не бачив їх.

Золотник роздер на собі ковнір (на знак жалоби), пішов до теслі та сказав: „Тепер приведи мені мої діти, бо я лишив їх у тебе". Вони почали бійку й стара приязнь перемінилася нараз у ворогування. Вкінці пішли оба до кадія та виступили в суді з процесом. Золотник оповів усе кадієви. Каді спитав теслі, що він на це, тесля відповів: „Так, це правда. Він лищив був синів у мене. Та як він вийшов, вони перемінилися в ведмедів. Я замкнув їх у пивниці. Вони є там іще". Каді сказав: „Не плети дурниць. Іслям не признає ніяких перемін. За часів інших пророків бували мандрівки душ, та від появи Магомеда щось такого вже не діється. Шукай хлопців". На це відповів тесля: „Так, у книгах справді так сказано, а люди звільнені від мандрівки душ. Одначе Божа мудрість обявилася на цих дітях. Бог знає, за яке зло того чоловіка мусіло таке статися з невинними дітьми". Каді глянув на обох і сказав: Так, справді серед Магомедан не трапляється вже мандрівка душ, та цей тесля говорить дуже розумно, тому ми хоч-не-хоч мусимо піти туди й поглянути". Присутні признали правду кадієви та пішли зі золотником до теслі. Цей відчинив пивницю. Всі ввійшли. Тому, що ведмедята привикли були до статуї золотника, кинулися до нього, як побачили його замісць статуї та стали ласитися до нього. Гляділи на нього, чи не дістануть їсти. Коли тесля відчепив їх із ланцюга, кожен прискочив до рамени золотника та стали лизати його по шиї та вухах.

Коли каді й усі інші побачили це, здивувалися та казали: „Що нам тут робити та сказати на це? Це Божа рука. Нема сумніву, що ті ведмедята то твої діти". З цими словами пішли. Тесля дав ланцюг, на якім були впняті ведмедята, в руку золотникови та сказав: „Ось, брате, бери собі твоїх синів".

Тепер зрозумів золотник, що хоч йому нібито вдалося побідити теслю, то таки замісць синів він дістане два ведмедята. Він знав, що то підступ, за його захланність, щоби видістати від нього золото. Що йому було робити? Взяв теслю до кута тай сказав: „Брате, твоя частка золота є в мене. Ходи, дам тобі твою частку, а навіть і більше, скільки сам схочеш. Не роби з мене посміховища перед людьми". Тесля відповів: „Брате, твої сини є в мене. Принеси золото й забери собі твоїх синів".

Золотник приніс усе золото, забрав синів здорових і цілих і повів їх додому. Та їх стара приязнь перемінилася через золото в ненависть, підступ і хитрощі.

---

*) Рум — візантійське царство.

ПІГМЕЇ ТА ГОРИЛІ.

Італійський природник Атіліо Ґатті провів кілька літ в Африці, щоби пізнати життя ґорилів. Провожали природника в джунґлі карлики-мурини з племени Мамбуті. Опис тієї подорожі подав Ґатті в лондонському „Дейлі Мейл".

„Велика країна тіни, жаху та таємности простягається обабіч рівника. Займає велику частину бельгійського Конґа та французької рівникової Африки. Це величезний ліс, якого не можуть пройти білі, а ґрізний тін навіть для Муринів. Бо то батьківщина „нґаджі", величезного ґориля. Лише пігмеї племени Мамбуті, ростом не вищі 1 м. 20 цм., мають відвагу вступити в батьківщину ґрізного „нґаджі". Ці малі люди належать до найпервісніших племен на землі. Вони вдоволені та щасливі. Тайна їх щастя в цьому, що вони незалежні від багацтва та надмірних потреб. Хату будують із кількох галузей дерева, а яканебудь звіряча шкіра служить їм за одежу. Джунґлі дають їм доволі поживи. Не потребують бути багатими, щоби по мурииському звичаю купувати собі жінки. Бо беруть собі їх без заплати.

„У моїх мандрівках по джунґлях пігмеї були мені неоціненими товаришами. В зеленому пеклі гущавини, трави та ліян чужинець тратить голову вже після кільканацятьох хвилин. Зате пігмеї ніколи не заблудять, начеб мали спеціяльний оріґінальний змисл, прикметний лише диким звірам. Щойно при їх помочі міг я підглянути життя та звичаї ґорилів. Слідкувати одно невеличке стадо ґорилів треба було нераз тижнями.

„Найбільше забрав мені часу гурток, що його вів величенський самець. Пігмеї прозвали того ґориля „Кітумбо", себто „Могутний чоловік". Кітумбо був високий бодай 2 м. А як простягнув руку вгору, від стопи до долоні мав бодай 2 м. 60 цм. Я змірив також у болоті слід його ноги. Була довга 30 цм., широка 18 цм. при насаді пальців.

„Кітумбо був покритий довгим, темним хвилястим волосом. Лице жахливе: діявольсько-людське. Була в ній все скаженість і кровожадність. Пігмеї вважають ґориля найгрізнішим сотворінням, коли розсердиться. Кітумбо та його родина (три самиці, молодший ґориль і один зовсім молодий) був увесь час на мандрівці від ранку до ночі. Слідкувати його було тяжко. Бо ми мусіли не лише продиратися за ним крізь гущавину, бродити багнами, а старатися поводитись якнайтихіше та заходити ґориля проти вітру, щоби не почув нашої присутности. Ґорилі ніколи не ночують ночі з черги в цьому самому місці. Мабуть тому, що потребують багато ростинної поживи. І так запримітив я раз на невеличкій поляні, як ґорилі кидалися лакомо на ростину „міондо", подібну до салери. За кільканацять хвилин ґорилі спасли поляну зовсім. Потім провідник-ґориль риком дав знак до дальшої мандрівки.

„З того, що я бачив, виходить, що ґорилі не мають мови в дословнім того слова значінні. Мають зате ріжні знаки, якими порозумівають ся дуже добре. Я пізнав їх кілька. Одним із них перестерігав Кітумбо стадо про нашу присутність. То був рев сердитий, гнівливий. Знову інакше кликав товаришів у дальшу дорогу. Третім знаком був сиґнал, що взивав стадо збиратися. Тоді Кітумбо вдарив широкою долонею в долішню щоку та при цьому закламцав зубами так голосно, що чути було на сотки метрів. Страшний є ґорилів голос, коли він готовиться до нападу. Я чув його з віддалі ледви кільканацятьох кроків і зрозумів. Ще кілька хвилин, а був би мене здавив своїми сталевими лабами. Не було виходу. Я мусів застрілити його. Як гинув, вираз його лиця був майже людський. Мені здавалося, що я вбив чоловіка. Я не міг дивитися, як він гинув, тому відвернув голову. Та й доті ще чув я стогін зовсім не звірячий".

ЛИСТ З УКРАЇНИ.

Мати пише дітям про повільне вмирання з голоду.

Один з читачів „Свободи" переслав до редакції лист, одержаний щойно з України. В тім листі мати пише своїм дітям так:

Здорові були, Дорогі Діти!

Перш за все спішу повідомити Вас, що життя наше стало таким тяжким, що тяжчого не можна собі уявити. Справа в тім, що всі ми тепер знаходимося в найкритичнішому харчовому стані й тому ві стоїмо на передодні смерти з голоду. Вже тепер нічого не можна дістати, що потрібно людині для підтримки свого істнування. Потребуємо всього, починаючи від хліба й чогонебудь до хліба. Але дістати не можемо. Тепер ми цілковито не маємо чим живитися. Нема слів, щоб висловити те страшне становище, в якому ми тепер опинилися. Словом, як у казці говориться: „Ні казкою розказать, ні пером описать!" Це не життя, а пекло, яке поволі вбиває людей. Це страшна примара, а не життя!

З нас тепер лишилися не люди, а лише людські тіни, які ще сновигають на світі, очікуючи з дня на день голодової смерти. Щоденно по кількадесять отих тіней в нашім селі виносять на цвинтар уже трупами. Ми також маємо горе через голод. Наш батько помер на місці своєї служби від голоду підчас виконування своїх службових обовязків. Я також вже ледви дихаю. Я тепер цілковито хвора й стала вже на себе непохожою. Ледви ще рухаюся з місця на місце. Чую в цілім тілі страшний біль і таке ослаблення, що руки й ноги не слухають мене. Мої фізичні сили все зменшуються. Я чую, як я поволі й з мукою приходжу до кінця свого голодного життя.

Ф... також тепер зовсім хвора й нікуди не годиться. Вона тепер страшенно спухла від голодування й знаходиться в жахливому стані. Як вона так і я просимо Вас помогти нам матеріяльно, як тільки можете. Вишліть нам, ради Бога, хоч по 5 долярів, щоби ми могли за них тут щонебудь купити їсти та якнебудь продовжити своє життя. Знову повторяю: життя наше висить на волосинці. Чи ще проживемо трохи, це буде залежати від Вашої допомоги, й то негайної. Ваше співчуття й допомога можуть ще трохи продовжити наше бідне й жалюгідне життя. Отож ратуйте нас!

До того трапилася ще одна біда. П... їхав з Києва до нас. На дорозі біля ст. Ольшаниця його ограбували голодні, забравши все, що він віз нам для нашої підтримки: пів пуда муки, 6 хлібів, три фунти цукру та ще дещо. Таким чином я лишилася без нічого, а він, бідака, негайно поїхав назад, прибитий горем.

Тепер я лежу цілковито хвора й не знаю, чим скінчиться ця хвороба. Прохаю ще раз не забути про мене. Поможіть, як тільки можете, поки ще я не сконала з голоду.

Ваша мати...

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорозька Січ, 388, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в понеділок, Лейбор Дей, 4-го вересня, в годині 1-ій пополудни, в гали У. Н. Дому, 4-та і Ворд ул. Проситься всіх членів прийти на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Контр. комісія має здати звіт за перший піврік. Довгуючі члени, коли не являться і не вирівнають своїх вкладок, будуть суспендовані. — І. Гачак, предс.; М. Дмитрук, кас.; С. Верещак, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

FAMINE IN UKRAINE TOLD OF BY VISITORS.

American Couple Say They Found Every One Suffering From Malnutrition.

Wireless to The New York Times.

PARIS, Aug. 28.—Two American citizens of Russian birth, husband and wife, have given to the newspaper Le Matin an account of a visit which they have just made to their native villages in the Ukraine, Russia. The name of the couple has been suppressed because of fear of reprisals on their relatives, but their identity and the authenticity of their story has been confirmed as fully as possible.

They left the Ukraine for the United States in 1913 and since 1918 they have been American citizens. Last month they joined a party of tourists for a visit to Russia, and as their former homes were in the Ukraine they had to obtain special permission to go there. When they arrived at Kiev they said they were horror-stricken by the appearance of the people. Everybody, they said, seemed to be suffering from swollen legs and to be crippled.

When they reached their native village of one of them, they found nearly every one suffering from the same malady, the result of malnutrition in a country where the harvest had been good, if not abundant, but where the crops had been protected by armed sentries. They found, too, that food and money that they had sent to relatives never had been delivered during the past year. In the village from which the woman came she found that her mother and brothers had already died from what was described as starvation.

"We are all dying of starvation," one of the villagers said. "In this village of 800 people, 150 have died since last Spring, although during the war we lost only eight killed."

When the American woman protested that surely the authorities must do something, the reply she got was:

"It is they who are killing us. They want us to die. It is an organized famine. There never has been a better harvest, but if we were caught cutting a few ears of corn we would be shot or put in prison and starved to death."

When the woman visited friends that evening she was warned not to leave their house again, and a hint was given that there was danger of her being killed by people driven to cannibalism. She was even told of families who had eaten their own children.

(The New York Times, Tuesday, August 29, 1933).

RADIO.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

В суботу, 2. вересня 1933 р., в годині 5.30 до 6.30 пополудні, п. Вол. Лавришко співатиме по українськи зі станції **W. H. O. M. 1450 kc.** Ціль цеї програми є познайомити чужинців з українською піснею. Цю програму будуть передавати з цеї станції кождої суботи від 5.30 до 6.30 пополудни через 13 тижнів. Концертову програму на відкриття української години дня 2. вересня виповнить хор „Боян" з Перт Амбой, Н. Дж. Дірігент Мирон Корикора. Прошу українських бизнесменів, які хотіли би передавати свої оголошення через радіо, зголошуватися на адресу: **WILLIAM LAVRYSHKO, 106-17 177th Street, Jamaica, L. I., N. Y. Telephone: Jamaica 6-0417.**

Також прошу український загал мене поперти. 196,202

Вол. Лавришко.

Матеріяліст.

— Кажете, що лиш одиноке сотворіння жиє позагробовим життям. Маєте напевно на думці чоловіка?

— Ні, хробів.

—o—

Жінка: Не нарікай безнастанно лише на жіночий рід! Абож то також нема мужеського роду?!

Чоловік: Одначе не було би його без жіночого роду...!

—o—

На вулиці.

— Як ся маєте, Майорку! Чи чули ви: кажуть, що 1933-тий рік буде ліпший.

— А так! Буде ліпший від 1934-го.

—o—

— Той ваш хлопець, то такий пильний? І в свята вчиться!

— То він пише за кару двацять пять разів речення: „В школі не вільно ревіти!"

—o—

— Бачите, кумо, як ваш Гнатко був маленький, то говорив мені: „Ти штара бабо!"

— Ну, так, бо то дитина був він, іще не мав розуму.

— Так, так, а тепер говорить: „Ти стара чарівнице!"

—o—

На концерті.

— Ця співачка то справжній соловейко!

— О, так-так, а я маю охоту відчинити вікно!

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

33.

Скоро всі наблизилися до того місця, де бачили льва. Лев зпочатку кинувся геть від них, але скоро повернувся сам до них. Підкрадаючись, він наблизився до них і несподівано вискочив ізза найближчого куща. Всі розскочилися на боки і лев стрибнув у повітря, нікого не вдаривши лабою. Хвостаті стали по обох боках звіра, який приготовився до нового скоку, а Тарзан, витягнувши зза пояса свій ніж, став проти звіра, готуючися стрінути його.

Звір був обережний. Він бачив ворогів з обох боків від себе, а також одного просто перед собою. Інстинкт говорив звірови, що найнебезпечніший ворог той, що так хоробро стоїть проти нього. Присівши до скоку вперед, лев несподівано сягнув убік, де стояв Омат, і кинувся на нього. Лев ударив лабою Омата по голові і той повалився на землю, хоч удар не був сильний, бо непаручний для льва. Інші хвостаті кинулися сміло на звіря, боронити Омата.

Тарзан тепер не гаяв і одного мигу. Він скочив вперед і з розгону опинився на спині великана-звіра. Обхопивши лівою рукою за передню ногу звіра, Тарзан впявся зубами в шию звірюки, щоб утриматися на ній, а правою рукою почав бити ножем льва зверху. Всі хвостаті заніміли від здивування й від страху за життя Тарзана, якого вони вже почали любити й почасти признавати своїм ватажком. Вони тепер були свідками невиданої для них боротьби.

Отся „безхвоста потвора" вже стільки разів показувала свій розум і зручність, що хвостаті вже давно привязалися до неї. Вони тепер вчилися від цього безхвостого багато такого, що їм так потрібне в їх примітивному життю. Тепер вони побачили спосіб боротьби безхвостого з найстрашнішим звіром цих околиць. Всі бажали лиш одного: щоб їх безхвостий товариш переміг звіра. З радістю вони бачили, що лев поволі ослабав від упливу крови, а Тарзан далі був на нім.